

VERMOGENSPLANNING TUSSEN ECHTGENOTEN

VERMOGENSPLANNING TUSSEN ECHTGENOTEN

Hélène CASMAN & Alain-Laurent VERBEKE
Nadja NIJBOER, Sofie SLAETS & Bart VERDICKT

Tweede editie

INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Vermogensplanning tussen echtgenoten. Tweede editie

Hélène Casman & Alain-Laurent Verbeke

Nadja Nijboer, Sofie Slaets & Bart Verdickt

© 2021 Lefebvre Sarrut Belgium NV

Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1425-1

D/2021/7849/160

NUR 822

Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV

Lay-out: Crius Group, Hulshout

Omslagontwerp: Danny Juchtmans / www.dsigngraphics.be

Omslagbeeld: © Martin van Meytens the Younger (Swedish, 1695-1770), Count Giacomo Durazzo (1717-1794) and Ernestine Aloisia Ungnad von Weissenwolff (1732-1794) – The Metropolitan Museum of Art / Gift of Mr. and Mrs. Nate B. Spingold, 1950.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

VOORWOORD

Voor u ligt een boek dat geschreven is vanuit een doorleefde symbiose tussen praktijk en theorie. Wij combineren meer dan vier decennia praktijkervaring en academisch leadership in de materie van het familiaal vermogensrecht.

Onze praktijkervaring omvat notariaat, magistratuur en de adviespraktijk van het Greenille Private Client Team, in het advocatenkantoor Deloitte Legal – *Lawyers*. Wij schreven dit boek in eerste instantie vanuit onze jarenlange en dagelijkse voeling met de concrete noden van cliënten die hun vermogen op een correcte manier willen regelen, naar hun partner en naar een volgende generatie. Maar ook vanuit een diep gewortelde kennis van de juridisch-technische regels en fiscale valkuilen. Die kennis is meer dan praktisch, want ze is ingebed in vele jaren academische studie en onderzoek, in colleges geven aan tienduizenden studenten in de bachelor en master rechten, en in de master na master notariaat, in ontelbare studiedagen, congressen, lezingen en seminars.

Ook waren wij van in den beginne van op de eerste rij betrokken bij de hervorming van ons erfrecht en huwelijksvermogensrecht, die resulteerde in de Erfwetten 2017 en 2018 en de Huwelijksvermogenswet 2018. Hélène Casman kreeg bovendien van de minister van Justitie de opdracht om het huwelijksvermogensrecht, erf recht en giften te codificeren. Dit heeft geleid tot een wetsvoorstel tot invoering van het nieuwe boek 2.3 en boek 4 van ons Burgerlijk Wetboek, dat nu in het Parlement besproken wordt.

Dit boek is in de eerste plaats geschreven voor onze cliënten. Daarom hebben we voor een eenvoudige stijl gekozen.¹ En ook een duidelijke

¹ Meer uitleg is te vinden in onze boeken *Erfrecht & Giften* 2018, derde editie, en *Relatievermogensrecht* 2019, beide uitgegeven bij Intersentia te Antwerpen.

focus: de bekommernis die velen hebben om ‘het’, in geval van hun eigen overlijden, goed te regelen voor hun echtgenoot of echtgenote. Dit is een zorg die essentieel is en daarom een zo helder mogelijke uitleg verdient. Dat is voor ons de uitdaging: een verhaal schrijven dat begrijpbaar is voor niet-juristen, en toch volledig, en technisch correct is.

In deze tweede editie hebben we de tekst aangepast aan de meest recente wetswijzigingen, zowel fiscaal als civiel, door incorporatie van de nieuwe regels inzake goederenrecht, die vanaf 1 september 2021 gelden.

Ook daarom denken we dat dit boek zelfs nuttig kan zijn voor professionals. Het is immers ook onze ervaring dat het in de vrij complexe materie van het familiaal vermogensrecht echt geen kwaad kan om de basisprincipes regelmatig op te frissen. Ingewikkelde vragen en problemen worden meestal opgelost door creatief te redeneren vanuit de ‘basics’.

Tot slot nog dit. Dit boek vormt een onderdeel van een groter geheel van inzichten en expertise, die wij delen met onze cliënten. Zo verscheen vorig jaar ook onze *Grammatica van de vermogende familie*, en in het Engels *Grammar of the Wealthy Family*, waarmee we families willen helpen om te reflecteren over de communicatie binnen de familie en het uitstippelen van een traject van gezonde familiale dynamiek.

Namens het Greenille Private Client Team
Em. prof. dr. Hélène Casman en prof. dr. Alain-Laurent Verbeke

September 2021

De advocaten en experts van het GREENILLE PRIVATE CLIENT TEAM
(Deloitte Legal – Lawyers) in september 2021:

Prof. Dr. Alain-Laurent Verbeke – Mathieu Ex – Bart Verdickt

Caroline Costermans – Patrizia Macaluso – Nadja Nijboer

Prof. Dr. Hélène Casman – Prof. Dr. Martin Euwema – Prof. Dr. Frederik Swennen

Dr. Katalien Bollen

Michaël Joosse – Martien Van Gaal – Stefanie Denorme – Sofie Slaets – Otis Claes

Maxime Dausi – Pieter-Jan Van Leemputten – Ruben Lemmens – Brent Imschoot – Ella De Meirman – Marie Van Rossem – Bern Verschraegen

Marie Cop – Jolein Geuns – Lauren Verschueren – Manon Gonnissen – Julie Gillard – Kathlijn Brouns – Elisabeth Aumann – Sofie Pierquet – Lore Pasteels – Albert Bogaert – Axelle Mannaerts

INHOUD

<i>Inleiding</i>	1
Hoofdstuk 1.	
Wat als ik niets doe?	5
Afdeling 1. Vruchtgebruik voor de langstlevende	5
Afdeling 2. Huwelijksstelsel gaat voor op erfrecht	7
Afdeling 3. Vruchtgebruik op eerder geschenken goederen.....	8
Afdeling 4. En als er geen kinderen zijn?.....	12
Afdeling 5. Omzetting van het vruchtgebruik	13
Hoofdstuk 2.	
Instrumenten van vermogensplanning tussen echtgenoten en de grenzen daarvan door de reserve van de kinderen	19
Hoofdstuk 3.	
Planning tussen echtgenoten via huwelijksovereenkomsten	31
Afdeling 1. Het wettelijk huwelijksstelsel: gemeenschap van aanwinsten	31
Afdeling 2. Grote en kleine nadelen van het wettelijk stelsel	37
§ 1. Het grote nadeel: schuldeisersrisico	37
§ 2. Een klein nadeel: inkomsten van eigen goederen	38
§ 3. Inbreng soms te overwegen	41
§ 4. De meest ruime inbreng: algehele gemeenschap	44
Afdeling 3. Keuze voor een huwelijksstelsel voor en tijdens het huwelijk	45
Afdeling 4. Keuze voor een gemeenschap met voordelen voor de langstlevende	46
§ 1. Het langst-leeft-al-beding.....	48

§ 2. Zoektocht naar alternatieve clausules	54
Afdeling 5. Keuze voor een scheiding van goederen	59
Afdeling 6. Scheiding van goederen met correcties voor het geval van echtscheiding	61
Afdeling 7. Scheiding van goederen met correcties voor de langstlevende	66
§ 1. Toevoeging van een intern gemeenschappelijk vermogen	66
§ 2. Toevoeging van een verrekenbeding	67
Afdeling 8. Aanvulling van de scheiding van goederen met een beding van aanwas	73
§ 1. Wat is het beding van aanwas?	73
§ 2. Hoe werkt het beding van aanwas?	76
Afdeling 9. Scheiding van goederen met huwelijksvoordelen	85
§ 1. Onverdeeldheid in een scheiding van goederen	85
§ 2. Duur van de onverdeeldheid en rechten van schuldeisers	88
§ 3. Einde van de onverdeeldheid als het huwelijk eindigt	89
§ 4. Huwelijksvoordelen met betrekking tot deze onverdeeldheid ..	90
§ 5. Huwelijksvoordelen zonder onverdeeldheid	97
 Hoofdstuk 4.	
Planning tussen echtgenoten via schenkingen	99
Afdeling 1. Schenkingen tussen echtgenoten	99
§ 1. Schenkingen in de huwelijksovereenkomst	99
§ 2. Schenkingen tijdens het huwelijk	104
§ 3. Vruchtgebruik op geschenken goederen	109
Afdeling 2. Twee-stap-schenking ten voordele van de volgende generatie	112
§ 1. Wat is het?	112
§ 2. Hoe werkt het?	113
§ 3. Is er geen risico van inkorting?	116
Afdeling 3. Levensverzekeringscontracten	117
§ 1. Wat is het?	117
§ 2. Hoe wordt het belast?	118
§ 3. Niet-belaste uitkering van levensverzekering: bestaat dat? ...	119

Hoofdstuk 5.

Planning tussen echtgenoten via erfovereenkomsten	123
--	-----

Afdeling 1. Wat is een erfovereenkomst?	123
Afdeling 2. Verzaking aan erfrecht in een stiefouderrelatie	126
Afdeling 3. Verzaking aan de inkorting van een schenking	129
Afdeling 4. Verzaking aan het wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik (WTOV)	132
Afdeling 5. Globale erfovereenkomst met de kinderen	133
Afdeling 6. Formaliteiten voor een geldige erfovereenkomst	136

Hoofdstuk 6.

Planning tussen echtgenoten via testament	137
--	-----

Afdeling 1. Testamentaire schikkingen	137
Afdeling 2. Waarom een testament maken?	139
Afdeling 3. Niets voor de langstlevende?	139
Afdeling 4. Alles voor de langstlevende als er geen kinderen zijn?	141
Afdeling 5. Niet alles voor de langstlevende omdat er kinderen zijn	142
Afdeling 6. Zo veel mogelijk voor de langstlevende, hoewel er kinderen zijn.	145

Trefwoordenlijst	149
-----------------------------------	-----

